

تحریم های یک جانبه در جهان سایبری

عنوان گزارش: نظرات تکمیلی و جایگزین کمیسیون های تخصصی در خصوص تحریم های یک جانبه در جهان سایبری

انتشار: امور کمیسیون های تخصصی اتاق ایران

شماره گزارش: ۱۹۰۰۳۷

زمستان ۱۴۰۰

فهرست

۳	کمیسیون حقوقی و حمایت قضایی و مقرراتی
۶	کمیسیون فناوری اطلاعات و ارتباطات

کمیسیون حقوقی و حمایت قضایی و مقرراتی

از زمانی که بحث راجع به نحوه حکمرانی اینترنت، به ابتکار سازمان ملل، منجر به اجلاس سران جامعه اطلاعاتی^۱ در سال ۲۰۰۳ شد و در دو فاز مختلف، دو سند به نام "اعلامیه اصول"^۲ و "طرح عملیات"^۳ منتشر گردید تا مطابق اصل ۴۸ اعلامیه اصول، حکمرانی اینترنت «چندجانبه، شفاف و دموکراتیک بوده و با مشارکت کامل دولت‌ها، بخش خصوصی، انجمن‌های مدنی و سازمان‌های بین‌المللی» باشد، و تأیید مجدد این اصول در نتایج اجلاس تونس^۴، تصور می‌شد این تلاش‌های بین‌المللی کمک خواهد کرد تا احترام به رکن اساسی فضای سایبر مقبولیت بیشتری بین کشورهای در حال توسعه بیابد، چنانچه باور کنند حکمرانی اینترنت با "مشارکت کامل دولت‌ها" ضامن رشد، توسعه و بقای فضای سایبر است. در راستای تبیین مهمترین رکن فضای سایبر، کمیته حقوق و دیده‌بان حقوق بشر در ۲۰۱۱ اعلامیه مشترک صادر نمود که به موجب آن اصول حقوق بشر باید نسبت به اصل جریان آزاد اطلاعات در فضای سایبر رعایت شود و ماده ۱۹ میثاق حقوق مدنی و سیاسی را محافظ همه اشکال آزادی بیان در قالب همه اشکال نشر الکترونیکی و مبتنی بر اینترنت دانست. هرچند که اعمال تحریم‌های یکجانبه فضای سایبر علیه کشورمان نقض تمامی مبانی بود که در این اجلاس‌ها و اعلامیه‌ها بر آن تأکید می‌شد، تحریم‌هایی که مشخصاً تمامی زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی کشورمان را شامل شده است. تداوم این تحریم‌ها علاوه بر اینکه رشد و توسعه اقتصادی کشور را کند و در برخی زمینه‌ها غیرممکن ساخته، همه اقشار جامعه از نهادهای دولتی، بنگاه‌های اقتصادی، نظم و امنیت اجتماع، جوانان و کودکان را تحت تأثیر خود قرار داده است. تحریم فضای سایبر و غیر سایبر مستقیماً بر ذخایر ارزی ایران اثر گذاشته، و به ادعای وزیر پیشین خارجه آمریکا، موجب شده تا بیش از ۹۶ درصد ذخایر ارزی ایران از بین برود و صندوق بین‌المللی پول در گزارشی نوشته که ذخایر ارزی در دسترس ایران از ۱۲۲٫۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ به ۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ رسیده است.^۵ طبعاً این کاهش ذخایر ارزی تأثیر مستقیم در فقیرتر شدن جامعه ایران و محرومیت میلیون‌ها ایرانی از حداقل‌های حقوق بشری برای داشتن یک زندگی معمولی شده است. چندین دهه است که تحریم و فیلترینگ بسان یک شمشیر دو لبه بر سر اکوسیستم سایبر ایران فرود می‌آید و در نتیجه آن، به تدریج همه منابع انسانی و مالی کشور تحت تأثیر منفی آن قرار گرفته است. در این گزارش با تمرکز بر موضوع تحریم فضای سایبر، به برخی از مهمترین تبعات آن اشاره می‌شود.

۱- بنگاه‌های اقتصادی که در تعامل نزدیک با قشر متوسط جامعه و موتور محرک توسعه و رفاه یک کشور هستند به گونه‌های مختلف تحت تأثیر این تحریم‌ها از ارائه خدمات با کیفیت منطبق با استانداردهای معمول فضای سایبر باز مانده‌اند. این شرکت‌ها و بنگاه‌های خصوصی به طرق مختلف، از عدم دسترسی و اتصال به خدمات قانونی شرکت‌ها از طریق اینترنت تا تحریم محصولات مهم نرم‌افزاری و سخت‌افزاری که مبنای ارائه خدمات به کاربران است، لطمه دیده‌اند. مبادلات و ارتباطات الکترونیکی و تجارت الکترونیکی ملی و فراملی زیر سایه تحریم‌ها توان رقابت را از دست داده و بنگاه‌های کوچک و متوسط قادر نیستند تا از منابع و مشترکات آزاد اینترنت به خوبی استفاده کنند. متأسفانه شمول این تحریم‌ها به تدریج زیرساخت‌های اصلی فضای سایبر را که جزو مشترکات عمومی و

¹ World Summit Information Society - WSIS.

² Declaration of Principles

³ Plan of Action.

⁴ C29. دستور برنامه برای جامعه اطلاعاتی.

⁵ گزارش صندوق بین‌المللی پول از وضعیت اقتصادی کشورهای خاورمیانه و آسیای مرکزی - ۲۰۲۰.

خدمات پایه است و هرگز تصور نمی‌شد تحریم شامل این موارد شود نیز در بر گرفت. در یک نمونه، سال ۱۳۹۶ در حوزه دامین، هاستینگ و دیتا سنتر و سایر خدمات مرتبط با وبمستری توسط یکی از بزرگترین و اصلی‌ترین شرکت‌های تامین اینگونه خدمات به نام RESELLO، در اقدامی یکجانبه ایران را تحریم و بیش از ۸۰ درصد منابع شرکت‌های خصوصی ایرانی با خطر نابودی روبرو شد. شرکت ریسلو طرف اصلی قرارداد با ایران بود که بعد از تغییر تابعیت خود از هندی به امریکایی، بدون هیچ اعلامیه و اخطار قبلی به بنگاه‌های ایرانی، با سلب مالکیت قانونی از فضای هاستینگ شرکت‌های خصوصی ایرانی، خدمات میزبانی وب را قطع و متخصصان و صاحبان کسب و کار ایرانی را بدون وجود هیچ امکان جایگزین، در مقابل این سلب مالکیت به حال خود رها ساخت. با وجودی که در همان سال ۹۲ بیشتر دامنه‌ها به ریسلو منتقل شده بود اما هرگز تصور نمی‌شد تا مهمترین رکن آزاد فضای سایبر که مبنای وجود، ارتباط و حضور در این فضا و مهمترین دارایی هر کسب و کار آنلاین است، بدینگونه ریشه خود را به دلیل تحریم‌ها از دست بدهد. اگر بپذیریم که جریان آزاد اطلاعات از ارکان فضای سایبر و دسترسی به اطلاعات بر اساس بیانیه حقوق بشر جزو حقوق اساسی بشر محسوب می‌شود، چطور می‌توان وسیله اعمال این حق بشر را از افراد یک کشور سلب و همچنان به این اصل اساسی حق بشر احترام گذاشت. اگر زبان و نطق را که وسیله ابراز عقیده است از حلوام افراد بیرون کشند، و در عوض بگویند آزادی بیان حق شماست، چطور می‌توان به آزادی بیان باور داشت؟ نتیجه تحریم‌های شرکت ریسلو سرگردانی میلیون‌ها کاربر ایرانی و از دست رفتن شغل و کسر قابل توجه درآمد خانوارهای ایرانی بود. به دلیل این حرکت غیر مسئولانه ناشی از عدم اطلاع‌رسانی صحیح و کامل به مشتریان، میلیون‌ها کاربر ایرانی، به ویژه صاحبان کسب و کار کوچک و متوسط از این تحریم‌ها، آسیب جدی و جبران‌ناپذیر دیدند. هنوز زیان وارده به شرکت‌ها و جامعه سایبری ایران از این اقدام شرکت ریسلو پایان نیافته و جایگزینی‌های یکباره و بدون برنامه‌ریزی در حد و اندازه منابع اصلی سایبری یک کشور به طور کامل محقق نشده است. اینکه شرکت‌های ایرانی مجبور شدند تا با انتقال به منابع اروپایی تا حدودی بر این مشکل فایق آیند، طبعاً ادامه سیاست کنونی تحریم هیچ تضمینی بر پایان این وضعیت نیست.

۲- قشر جوان و نوجوان ایران به دلیل وجود تحریم‌ها، نمی‌توانند از محصولات مختلف سخت‌افزاری و پلتفرم‌های رایج در اینترنت استفاده کنند، در حالیکه در همه جای دنیا شرکت‌های فروش کالا و خدمات مرتبط با ارتباطات و اطلاعات برای اقشار دانش آموز و دانشجو تخفیف‌های زیادی قایل می‌شوند. این اقشار در ایران نه تنها از این امکانات بهره‌مند نمی‌شوند بلکه برای برخورداری از میزان کمی از آنها باید مبالغ بیشتری هزینه کنند. این یک پیام آشنا برای همه ایرانیان است: **This item is not available in your country** نوجوانان حتی برای استفاده از پلفرم‌های خارجی موسیقی مانند اسپوتیفای باید از فیلترشکن استفاده کنند و طبعاً استفاده از فیلترشکن توسط نوجوانان و کودکان، امکان دسترسی به سایت‌های مستهجن و پورنوگرافی را آسان کرده و آنها را در معرض آسیب‌های جدی و بزرگ قرار می‌دهد. به دلیل شیوع ویروس کرونا و تعطیلی مدارس، دانش‌آموزان و دانشجویان مجبور بودند و هستند تا با استفاده از اینترنت و وسایل مرتبط مانند لپتاپ و موبایل سر کلاس حاضر شوند، در حالیکه به سبب تحریم‌ها دسترسی به این منابع گرانتر از بودجه اغلب خانوارهای ایرانی است و همین یک مورد باعث شده تا سطح کمی و کیفی آموزش در ایران با افت شدید مواجه شود. به طور کلی، تحریم‌ها قیمت دسترسی به منابع سخت‌افزاری و نرم‌افزاری سایبری را برای عموم مردم ایران به شدت افزایش داده و دسترسی برابر به اطلاعات را برای بخش وسیعی از اقشار جوان و نوجوان کشور، به ویژه شهرهای کوچک غیرممکن ساخته است.

۳- آمادگی الکترونیکی پیش‌نیاز یک کشور برای توسعه و پیشرفت خدمات دولت الکترونیکی است. ارائه خدمات مستمر، با کیفیت و پوشش جغرافیایی نیازمند سیستم‌های بهینه ارتباطات و فناوری اطلاعات است که با توجه به تحریم‌ها اکثر منابع زیرساختی ارتباطات و اطلاعات گرانتر از بودجه معمول ادارات و نهادهای دولتی برای استمرار و توسعه کمی و کیفی این سیستم‌هاست. تحریم‌ها باعث شده تا نهادهای عمومی، موسسات مالی بزرگ مانند بانک‌ها و نهادهای دولتی از خدمات کارشناسی شرکت‌های خارجی پیشرفته برای کسب مشورت و خرید تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در توسعه زیرساخت‌ها با مشکلاتی عمیق مواجه شوند. احراز هویت یکی از مهمترین ابزارهای حضور مجازی شهروند در فضای سایبر و بهره‌برداری از خدمات دولتی و تجارت الکترونیکی است که این

حضور مجازی شهروند، پیشاپیش نیازمند وجود زیرساخت کلید عمومی^۶ همراه با مراجع گواهی^۷ و مراجع ثبت^۸ است، در حالیکه چندین دهه است که براساس تحریم‌ها صدور الگوریتم متقارن بیش از ۵۶ و نامتقارن بیش از ۵۱۲ و ۱۱۲ بی‌تی‌دی-هلمن به کشورمان ممنوع شده، و در نتیجه ارائه خدمات دولت الکترونیکی و برخورداری ایرانیان از پلتفرم‌های ایمن بانکی و غیره برای محافظت از داده‌های حساس و شخصی به شدت در معرض خطر قرار گرفته است. حتی برخی از بهترین شرکت‌های تامین گواهی SSL، به دلیل تحریم برای نام دامنه IR، گواهی صادر نمی‌کنند و کاهش چشمگیر سطح امنیت فضای سایبر در ایران باعث ترغیب هکرهای داخلی و خارجی شده و روزی نیست که شهروندان مورد انواع حملات سایبری از طریق لینک‌های ارسالی از طریق پیامک موبایل قرار نگیرند. تحریم باعث شده تا صدور کارهای هوشمند ملی که پیش‌نیاز توسعه و پیشرفت خدمات کیفی دولت الکترونیکی است برای سال‌های متمادی متوقف، و پروژه‌های در دست اقدام برای احراز هویت امن شبکه‌وند در فضای سایبر با شکست مواجه شود.

۴- تحریم فضای سایبر باعث انزوای جامعه سایبری ایران از جامعه سایبری جهان شده است. عدم امکان دسترسی قانونی به اغلب سایت‌های خارجی و یا عدم ارائه خدمات به بازدید سایت‌هایی که با آی پی ایران رؤیت می‌شود و غیبت نام کشور ایران در اغلب آپ‌ها و وبسایت‌هایی که برای ارائه خدمات، پیشاپیش مستلزم ثبت نام است، باعث شده تا صاحبان کسب و کار از یک طرف و جوانان و نوجوانان احساس انزوا و تبعیض در برخورداری از امکانات این فضا را با ناامیدی تجربه کنند. حتی در خارج از ایران و در مواقعی که پلتفرم‌ها، اپها یا وبسایت‌ها برای احراز هویت از کاربر درخواست ثبت نام می‌کنند، صرف ملیت ایرانی مانع ثبت نام خواهد بود و از این نظر سلاح تحریم بدون تفکیک و کاملاً غیر هدفمند میلیون‌ها شهروند ایرانی را هدف آماج خود در سراسر جهان قرار داده است. ظاهراً پذیرش ساده این موضوع سخت است که تحریم کلی یک کشور با همه ساکنینش، بیش از آنکه تاثیری در نهادهای حاکمیتی داشته باشد که به پول و منابع دسترسی دارند، لطمه و صدمه به میلیون‌ها شهروند عادی است که منابع بسیار محدودی دارند و حششان است که از منابع آزاد فضای سایبر استفاده کنند. تبعیض و حذف حضور اجتماع سایبری یک ملت بزرگترین تبعیضی است که می‌توان در فضای سایبر و رکن جریان آزاد اطلاعات اعمال کرد و این می‌تواند بزرگترین مصداق تبعیض و نفرت‌پراکنی کلی علیه یک ملت باشد؛ در حالیکه اصلاحات کنوانسیون جرایم سایبری سال ۲۰۰۳ میلادی صرفاً برای پوشش مجازات تبعیض نژادی و نفرت‌پراکنی انجام شد. طبعاً تبعیض و تحریم اجتماع سایبری ایران در تعامل و ارتباط با جهان سایبری صرفاً به دلیل ستیز و دشمنی حکومت‌ها، زیر پا گذاشتن اصولی است که دنیای آزاد برای همه مردم جهان، فارغ از نژاد، مذهب و نوع حکومت تدارک دیده و این نوع تبعیض و تمیز یک کشور از اجتماع جهانی سایبر، با هیچ منطق و توجیه قانونی قابل توصیف نیست.

اثرات و تبعات تحریم فضای سایبر محدود و مقید به موارد بالا نیست و می‌توان تاثیر مخرب آن را در اجتماع، اقتصاد و سیاست به عیان دید. جوامع کنونی بیش از پیش به ابزارها و منافع فناوری ارتباطات و اطلاعات وابسته می‌شوند و حضور سیستم‌های مبتنی بر کامپیوتر و سایبر در تار و پود مدیریت شهری و نظم اجتماعی چنان گسترش یافته که نمی‌توان بدون نگهداری و توسعه سیستم‌ها، حداقل‌های نظم شهری، امنیت، رفاه و آسایش را برای شهروندان عادی به ارمغان آورد. اما چگونه باید این تحریم‌ها را به رغم اصول روشن و صریح ۲۵ تا ۲۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸ میلادی توجیه و قبول کرد؟ چگونه می‌توان حق هر کس را در برخورداری از سطح یک زندگانی که سلامت و رفاه او و خانواده‌اش، منجمله خوراک و لباس و مسکن و رسیدگی‌های پزشکی تامین باشد، محترم شمرد؟ کودکان را از حمایت اجتماعی برابر برخوردار کرد؟ همه از تعلیم و تربیت استفاده کنند و دسترسی به تعلیمات عالی برای همه و بنا به شایستگی هر کس امکان‌پذیر باشد تا شخصیت بشری شکوفا شده و حسن تفاهم و گذشت و دوستی بین همه ملت‌ها و همه گروه‌ها از هر نژاد یا هر دین، گسترش یابد؟ در دنیای ناشی از اپیدمی کرونا، چگونه می‌توان به واسطه تحریم فضای سایبر به

⁶ Public Key Infrastructure – PKI.

⁷ Certificate Authority – CA.

⁸ Registraton Authority – RA.

اشاعه بهتر این حقوق کمک کرد؟ چگونه می‌توان اصل ۲۷ اعلامیه را در حق هر ایرانی در زندگانی آزادانه اجتماع فرهنگی سایبر در استفاده هنری و پیشرفت علمی و بهره‌برداری از منافع اخلاقی و مادی ناشی از هرگونه دستاورد علمی و ادبی یا هنری با وجود تحریم کلی همه ایرانیان محترم شمرد؟ بدون تردید این حق هر ملتی است که بخواهد در سطح اجتماعی و جهانی چنان سامان و نظمی حکمفرما باشد که حقوق و آزادی‌هایی که در اعلامیه جهانی اعلام شده به نتیجه کامل برسد (اصل ۲۸). مع‌الوصف بالاتر از این حق، این است که هیچ دولت یا ملتی مانع حق دسترسی ملتی دیگر برای داشتن این حداقل‌ها نشود! چرا که براساس اصل ۳۰ اعلامیه جهانی حقوق بشر، هیچ یک از مقررات اعلامیه حاضر را نمی‌توان به نحوی تفسیر کرد که برای دولتی یا گروهی یا فردی متضمن حقی شود که بنا بر آن، بتواند به فعالیتی دست زند یا کاری انجام دهد که هدف آن از بین بردن حقی از حقوق و آزادی‌های مذکور در این اعلامیه باشد. آزادی‌ها و حقوق بنیادینی که به آسانی نقض می‌شوند.

کمیسیون فناوری اطلاعات و ارتباطات

در حال حاضر وسعت تحریم‌های سایبری اعمال شده علیه شهروندان و نت‌وندان ایرانی به حدی گسترده است که بی‌شک خود موضوع یک تحقیق گسترده است و ایران را در صدر نخستین کشورهای مشمول انواع تحریم‌های سایبری قرار می‌دهد. یک بررسی اجمالی در آمارها نشان می‌دهد ایران در صدر تحریم‌های سایبری دولت آمریکا قرار دارد و پس از ایران نیز کره شمالی و روسیه قرار دارند.

کشور	اهداف
ایران	 ۲۶ نهاد ۷۵ فرد
کره شمالی	 ۷ نهاد ۱۱ نهاد
روسیه	 ۵۵ نهاد ۱۰۳ فرد
بازیگران غیر دولتی	 ۷ نهاد ۱۹ فرد

منبع: <https://jahatpress.ir/fa/news/46735>

موضوع تحریم‌های سایبری اما قطعاً به اشخاص و نهادهای حقوقی در ایران مربوط نمی‌شود و بررسی‌ها و آمار نشان می‌دهد شهروندان ایرانی نیز در صدر بیشترین تحریم‌های سیستماتیک و هماهنگ از سوی شرکت‌ها و غول‌های فناوری آمریکا قرار دارند.

• فصل تحریم‌های گوگل

شرکت آلفابت (گوگل)، به علت تنوع خدمات و کالاهایی که در دنیا عرضه می‌کند، در راس تحریم‌کنندگان کاربران ایرانی قرار دارد.

۱- تحریم‌های Google play

- انواع تحریم‌ها برای استفاده کاربران ایرانی از خدمات Google play که خود طیف وسیعی از محرومیت‌ها را شامل می‌شود یکی از این بخش‌هاست. در حال حاضر چنانچه کاربری در خاک ایران وارد گوگل پلی شود، به شکل اتوماتیک از مشاهده بسیاری از اپلیکیشن‌های کاربردی که از طریق این شرکت آمریکایی عرضه می‌شود محروم هستند.
- شرکت گوگل همچنین با ردزنی و ثبت IP های دستگاه‌های موبایل و کامپیوتر در ایران، حتی کاربرانی که با استفاده از VPN وارد گوگل پلی می‌شوند را شناسایی کرده و از ارائه بسیاری از خدمات و اپلیکیشن‌ها محروم می‌کند.
- شرکت گوگل اما در سیاستی کاملاً متناقض، دسترسی به انواع VPN و فیلترشکن‌ها را برای ایرانی‌ها از طریق گوگل پلی باز و آزاد گذاشته است.
- مشکل دیگر در استفاده از خدمات گوگل پلی متوجه برنامه‌نویسان ایرانی است. این شرکت بر خلاف قواعد رایج تجاری، هر گونه اپلیکیشن‌های بانکی و مالی را با استناد به امکان تبادلات مالی (با توجیه تبعیت از سیاست‌ها و تحریم‌های آمریکا علیه ایران) منع کرده است که همین امر باعث رواج سایت‌های واسطه و جعلی عرضه اپ‌های بانکی و مالی ایران شده و در نتیجه بر اساس آمار ایران چهارمین کشور دنیا در آلودگی به باج‌افزارهای مالی و بانکی قرار دارد و زیان‌های متعددی به مردم ایران بابت سرقت از حساب‌های بانکی ایشان وارد شده است.
- مشکل بعدی برنامه‌نویسان ایرانی، در اپلیکیشن‌های غیر پولی و بانکی، به امکان فروش سایر اپلیکیشن‌ها باز می‌گردد. برای مثال یک اپلیکیشن ساده که امکان افزودن متن به تصاویر و عکس‌های کاربران را می‌دهد، از امکان عرضه در گوگل به علت عدم امکان تبادلات مالی بین گوگل و عرضه‌کنندگان نرم‌افزارها در ایران، منع شده که همین امر خسارات زیادی به برنامه‌نویسان و کاربران ایران و ایجاد اشتغال از این طریق وارد آورده است.
- در مجموع سیاست‌های تحریمی گوگل تنها در بخش گوگل پلی، منجر به آن شده است که ایران نخستین کشور آلوده به انواع باج‌افزارهای موبایل (با بیش از ۳۰ درصد آلودگی) و سومین کشور مورد تهاجم باج‌افزارهای بانکی در دنیا باشد که محاسبه خسارات ناشی از این امر و وقوع حملات از طریق دستگاه‌های آلوده‌ای که در ایران قرار دارند، به ایران و سایر کشورهای دنیا اصولاً غیرقابل محاسبه است.

منابع:

- 1 [Which countries have the worst \(and best\) cybersecurity? \(comparitech.com\)](https://www.comparitech.com/blog/cybersecurity/countries-worst-best-cybersecurity/)
- 2 [Ranked: The Most Significant Cyber Attacks from 2006-2020, by Country \(visualcapitalist.com\)](https://www.visualcapitalist.com/ranked-the-most-significant-cyber-attacks-from-2006-2020-by-country/)

۲- تحریم‌های موردی گوگل

شرکت گوگل البته در مقاطع زمانی مختلف و بدون هیچ اخطار قبلی به شکل ناگهانی اقدام به قطع دسترسی ایرانی‌ها به ابزارها و خدمات این شرکت را می‌کند که آخرین نمونه آن به فروردین ماه سال ۱۴۰۰ باز می‌گردد که مشکلات زیادی برای شهروندان ایرانی به بار آورد.

در مقطعی ممنوعیت دسترسی به سرویس گیت‌هاب از طریق گوگل نیز مشکلات زیادی برای کسب‌وکارهای اینترنتی ایران و برنامه‌نویسان ایرانی ایجاد کرد.

منبع: گوگل چه بلایی سر کاربران ایرانی آورده است؟ - ایسنا (isna.ir)

۳- دسترسی‌های یکسویه گوگل

سیاست‌های متناقض گوگل در خصوص کشور ایران و ایرانی‌ها زمانی بیشتر بر جسته می‌شود که در رویکردی کاملاً جهت‌دار، تقریباً تمامی خدمات گوگل که از طریق آن اطلاعات ایرانیان به خارج از کشور ارسال شده و یا قابل رصد است، برای ایرانی‌ها باز و در دسترس است (جست‌وجوگر گوگل، سرویس Gmail و ...) اما تقریباً تمامی خدماتی که از طریق آن ایرانی‌ها نیازمند دریافت خدمات و اطلاعات هستند مسدود هستند. (نمونه‌هایی که بخشی از آن‌ها ذکر شد)

۴- مسدود بودن ۴۴ خدمات گوگل برای ایرانی‌ها

در یک نمونه دیگر گزارشی که در سال ۹۶ و از سوی مرکز ملی فضای مجازی ایران منتشر شد نشان می‌دهد: در این بررسی مشخص شده است که از میان ۲۲۷ خدمتی که گوگل ارائه می‌کند تنها ۵۴ درصد خدمات آن برای کاربران ایرانی فعال است و ۴۴ درصد سرویس‌های این کمپانی، در ایران مسدود است و وضعیت ۲ درصد سرویس‌ها نیز نامشخص اعلام شده است.

در همین حال ۱۰۰ درصد خدمات برنامه‌نویسی مورد نیاز توسعه دهندگان، کسب و کارها و برنامه‌نویسان (API) در دسترس کاربران ایرانی قرار ندارد و این در حالی است که این شرکت ۵۱ سرویس API مورد استفاده برنامه‌نویسان تاکنون ارائه کرده است. از سوی دیگر با وجود ۳۹ سرویس شخصی و بهینه‌سازی گوگل اما ۸۵ درصد این خدمات برای کاربران ایرانی فعال است و با وجود ۱۶ سرویس سیستم عامل و شبکه تنها دسترسی به ۳۷ درصد این خدمات برای ایرانی‌ها ممکن شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که از میان ۲۷ سرویس کسب و کار و تبلیغات که گوگل ارائه کرده، تنها ۴۴ درصد سرویس‌ها و از میان ۳۹ سرویس تعاملی و انتشار محتوا تنها ۷۷ درصد این خدمات در دسترس کاربران ایرانی گذاشته شده است.

موضوع دسترسی کاربران ایرانی به خدمات جستجو و ترجمه نیز به صورت ۱۰۰ درصدی نیست و گوگل ۹۵ درصد بیش از ۲۱ سرویس خود را در این بخش، در اختیار کاربران ایرانی قرار داده است.

در همین حال ۱۳ سرویس آماری و رصد از سوی گوگل ارائه شده که تنها ۶۲ درصد آن برای کاربران ایرانی فعال است.

در مورد ۱۱ سرویس مرتبط با مرورگرها که تاکنون از سوی کمپانی گوگل ارائه شده، ۸۲ درصد این خدمات در اختیار کاربران ایرانی است.

در زمینه سرویس‌های مبتنی بر نقشه نیز از میان ۱۰ سرویس ارائه شده، کاربران به ۸۰ درصد این خدمات دسترسی دارند.

• مسدودسازی دارایی‌های سایبری ایرانیان

یکی دیگر از اقدامات آمریکا در تحریم‌های سایبری که خسارات زیادی به اموال شهروندان ایرانی وارد کرده است، به مسدودسازی دارایی‌ها و پول‌های مجازی (رمزارها) ایرانی‌ها مربوط می‌شود.

«FATF» که نامش چند سالی به گوشی ایرانی‌ها خورده، یک سازمان فرادولتی است که سیاست‌ها و استانداردهای مبارزه با جرایم مالی، از جمله پولشویی و تامین مالی تروریسم را طراحی و ترویج می‌کند. حالا این سازمان با رویکرد و ماموریتی که دارد، دستورالعمل جدیدی درباره رمزارزها و مقابله با پول‌شویی از طریق آن‌ها منتشر کرده است. هدف این نهاد هم مشخصاً مقابله با کشورهای تحت تحریم آمریکا و به ویژه ایران است.

«OFAC» که دفتر کنترل سرمایه‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا است، بخشنامه جدیدی صادر کرده است که به موجب آن صرافی‌های رمزارز دنیا باید IP مشتریان خود که از شهروندان مورد تحریم هستند را مسدود کنند. اتفاقاً در راستای همین بخشنامه، «سایفرتریس» که یکی از مهم‌ترین شرکت‌های تحلیل داده زنجیره بلوکی است، مدتی قبل اعلام کرد بیش از ۴,۵ میلیون بیت‌کوین از طریق ۷۲ هزار IP مستقل ایرانی گردش شده است.

شرکت «تتر» تا کنون سابقه فریز کردن بیش از ۴۰۰ هزار دلار تتر در آدرس کیف پول مالکین خود را داشته است. شرکت Tether در آخرین اقدام خود، ۳ آدرس اتریوم که در مجموع بیش از ۱۶۰ میلیون دلار USDT را نگهداری می‌کردند به لیست سیاه خود اضافه کرد و موجودی تتر آنها را قفل کرد.

در همین رابطه «برخی ایرانیان که قصد نقد کردن بیت‌کوین خود در خارج از کشور را داشته‌اند، به دلیل برجسب خوردن دارایی خود نتوانستند اقدام به فروش کنند.»

مرکز تشخیص و پیشگیری از جرایم سایبری پلیس فتای ایران نیز اعلام کرد: «با توجه به تحریم‌های گوناگون برای کشورمان، برخی از صرافی‌های آنلاین خارجی با احراز هویت کاربران ایرانی اقدام به بلوکه کردن سرمایه کاربران و حساب‌های کاربری این افراد کرده‌اند. لذا این احتمال وجود دارد که سایر صرافی‌های خارجی نیز حساب‌های ایرانیان را مسدود کنند.»

• فصل تحریم‌های شبکه‌های اجتماعی

موضوع تحریم و سانسور شبکه‌های اجتماعی عمدتاً آمریکایی در ایران نیز یکی دیگر از مسایل مبتلا به تحریم‌های سایبری ایرانیان است.

مشکلات مربوط به احراز هویت و دریافت تیک آبی از شبکه‌های اجتماعی گرفته تا کلاهبرداری‌ها، سرقت هویت و دیگر مشکلاتی که از طریق شبکه‌های اجتماعی آمریکایی رخ داده و کاربران ایرانی امکان پیگیری حقوق خود را به علت عدم پاسخگویی شبکه‌های مذکور ندارند.

تحریم دوره‌ای برخی کلیدواژه‌های خاص از سوی شبکه‌های اجتماعی خارجی نیز بسیار گریبان‌گیر کاربران ایرانی شده است.

• سایر تحریم‌های سایبری موردی و رو به افزایش برای ایرانی‌ها

- برنامه اسلک (Slack) برای ایرانیان و افرادی مرتبط با ایران مسدود شد
- تراست والت ایران را تحریم کرده است
- کلیه خدمات آمازون برای ایرانیان مسدود است
- و ...

مجموع تحریم‌های سایبری اعمال شده که بخشی از آن در پی آمد، خسارت متعدد مالی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... به کاربران و شرکت‌ها و سازمان‌های خدمات دهنده بر بستر اینترنت را وارد کرده که هر لحظه رو به افزایش است و تقریباً غیر قابل محاسبه است.